

Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 17 juni 1941 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, m. m.

I en den 23 maj 1941 dagtecknad proposition nr 290, vilken hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada,

2) förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring,

3) förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring vid luftskyddet eller under luftskyddsövning, samt

4) förordning angående ändrad lydelse av 31 § förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare tilldela efterlevande efter dem, som avlidit till följd av skada under krigstjänstgöring, tillägg å författingsenligt utgående ersättning enligt i propositionen angivna grunder.

Inledning.

I ett den 10 januari 1941 dagtecknat betänkande med förslag till krigspensionsförordning m. m. (statens off. utredn. 1941: 1) har *den s. k. sociala försvarsberedskapskommittén* till behandling upptagit, bland annat, *dels* frågan om ersättning i anledning av kroppsskada, som uppkommer under tjänstgöring vid krigsmakten eller luftskyddet under krig eller vissa beredskapstillstånd eller som eljest förorsakas av krigsätgård, *dels ock* frågan om ersättning åt hemvärns- och luftskyddspersonal för kroppsskada, uppkommen under tjänstgöring eller övning i fredstid. Betänkandet utmynnar i nu nämnda delar i förslag till, bland annat, *förordning om pension och annan ersättning i anledning av kroppsskada under krig m. m. (krigspensionsförordning)* samt *förordning om ersättning åt hemvärns- och luftskyddspersonal i anledning av viss kroppsskada*. Förslaget och däröver avgivna yttranden hava varit föremål för beredning inom socialdepartementet. Då de i förslaget behandlade

frågorna äro av synnerligen komplicerad natur, har föredragande departementschefen funnit dem tarva ytterligare överbäganden.

För att i avvaktan på utarbetandet av slutliga bestämmelser bereda en tillfällig förbättring av de förmåner, vilka enligt nu gällande författningar tillkomma dem, som under tjänstgöring vid neutralitetsvakten drabbas av kroppsskador, har emellertid departementschefen låtit utarbeta en förordning med provisoriska bestämmelser rörande familjebidrag till skadade värnpliktiga med flera. Vidare hava förslag upprättats till förordningar om ersättning för kroppsskador, som i fredstid uppkomma under tjänstgöring vid hemvärnet och luftskyddet ävensom under luftskyddsövningar.

I. Provisoriska bestämmelser om familjebidrag till värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada.

De i sociala försvarsberedskapskommitténs förslag till krigspensionsförordning intagna bestämmelserna rörande ersättning för kroppsskada, ådragen under krigstjänstgöring, kunna i vad angår sjukersättning till värnpliktiga av manskaps grad anses i huvudsak innebära, att sjukpenning skulle utgå med belopp motsvarande sjukpenning enligt militärsättningsförordningens högre ersättningsklass, d. v. s. 4 kronor per dag, men utbyggas med familjebidrag av samma slag som dylika bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen. I motiveringen har kommittén anfört, att sjukpenningen uppenbarligen vore i flertalet fall otillräcklig för familjeförsörjare och att genom en anknötning till krigsfamiljebidragsförordningen den avsevärda fördelen skulle vinnas, att familjeförsörjare, som tillskyndats bestående men, skulle beredas möjlighet att i förekommande fall få bibehålla bostadsbidrag eller näringsbidrag under en övergångstid, varigenom anpassningen efter de mera schematiskt bestämda invaliditetsersättningarna skulle underlättas.

Familjebidrag skulle enligt kommittéförslaget utgå allenast för tid, varunder hel sjukpenning utginge. Sådan sjukpenning skulle emellertid utgivas, förutom vid fullständig arbetsoförmåga, även då den skadade vore väsentligen oförmögen till arbete. Med ifrågakvarande bestämmelser läres hava avsetts, att hel sjukpenning och därmed även familjebidrag i allmänhet skulle kunna utgå vid nedsättning av den skadades arbetsförmåga med mer än hälften.

Invaliditetsersättning till värnpliktiga i manskaps grad skulle enligt förslaget utgå såsom invalidpension, bestående av dels ett grundbelopp — motsvarande invaliditetslivränta enligt militärsättningsförordningens högre ersättningsklass eller 1,440 kronor — och dels, förutsatt att arbetsförmågan vore nedsatt med minst $\frac{3}{10}$, familjetillägg enligt vissa närmare angivna grunder. Familjetilläggen skulle, till skillnad från vad som skulle gälla beträffande nyssnämnda familjebidrag, i allmänhet icke vara beroende av behovsprövning. I motiveringen har kommittén härom anfört, bland annat, att den fortlöpande kontroll, som en behovsprövning beträffande invaliditetsersättningarna skulle förutsätta, skulle medföra mycket stora svårigheter.

Sedan det, såsom inledningsvis nämnts, visat sig, att ett ställningstagande till kommittéförslaget i dess helhet bör föregås av ytterligare överbäganden, har inom socialdepartementet undersökts, i vad mån önskemålet om en förbättrad ställning för sådana skadade värnpliktiga, vilka äro familjeförsörjare,

må kunna tills vidare tillgodoses genom provisoriska bestämmelser. Vad angår ersättning vid sjukdom, hava dylika bestämmelser ansetts kunna till sitt innehåll nära anslutas till de av kommittén föreslagna stadgandena om familjebidrag till skadade värnpliktiga. Vad ersättning vid invaliditet beträffar, har en provisorisk förbättring av sådan ersättning syntes lämpligen kunna ske på sådant sätt, att de, som åsamkats mera betydande invaliditet, få rätt till familjepening. Efter nu angivna riktlinjer har inom departementet utarbetats förslag till en provisorisk *förordning om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada*.

Beträffande innehållet i detta förslag må framhållas följande.

Familjebidrag må tills vidare kunna utgå till värnpliktig, vilken under tjänstgöring, varunder krigsfamiljebidragsförordningen varit å honom tillämplig, drabbats av kroppsskada, som medför rätt till ersättning enligt militärsättningsförordningen (1 §). Bidrag må utgå för tid, varunder den värnpliktige enligt nämnda förordning är berättigad till sjukpenning eller livränta, motsvarande förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst hälften; rörande bidraget skall vad som är stadgat om bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen — sålunda även stadgandena beträffande administrationen och kostnadernas bestridande — i tillämpliga delar lända till efterrättelse, i den mån ej annat föranledes av de bestämmelser, för vilka i det följande redogöres (2 § första stycket). För tid, varunder den värnpliktige är berättigad till livränta, må annat familjebidrag än familjepening icke utgå (2 § andra stycket). I kommittéförslaget finnes intagen en bestämmelse, enligt vilken familjepening i sin helhet skall utgå efter behovsprövning. Kommittén har härom anfört, att föreskrifterna om familjepennings grundbelopp icke syntes böra i detta sammanhang tillämpas, emedan sjukpenningen utginge utan behovsprövning. Bestämmelsen har icke föranlett någon erinran och har upptagits i departementsförslaget (3 § första stycket). I överensstämmelse med de principer, efter vilka familjepennings maximum för olika familjemedlemmar avvägs enligt krigsfamiljebidragsförordningen, borde enligt kommitténs mening gälla, att nämnda maximum för hustru eller annan familjemedlem, som förestode den skadades hem, skulle under tid, då den skadade icke vårdades å sjukhus, utgöras av det för »annan familjemedlem över 16 år» gällande maximum. Under annan tid borde däremot det i krigsfamiljebidragsförordningen angivna, högre maximum för hustru gälla. Detta kommitténs förslag står i samband därmed, att sjukpenningen föreslagits skola under tid för sjukhusvård reduceras med $\frac{3}{4}$. Enligt militärsättningsförordningen må däremot sjukpenningen för sådan tid reduceras med högst hälften. På grund härav och med hänsyn jämväl till nu ifrågavarande bestämmelsers provisoriska karaktär har i departementsförslaget intagits en generell bestämmelse av innebörd, att familjepening för hustru eller annan familjemedlem, som förestår den skadades hem, skall utgå enligt de för »annan familjemedlem över 16 år» gällande grunderna (3 § andra stycket). Enligt kommittéförslaget skulle familjebidrag ej få bestämmas till högre belopp än som tillhoppas med sjukpenningen (och eventuellt befälsställägg) motsvarade gängse arbetsinkomst för en person i den skadades vanliga yrke eller verksamhet. Bestämmelsen har intagits i departementsförslaget med den ändringen, att den icke äger avseende å det numera införda begravningsbidraget och ej heller å sjukbidrag (3 § tredje stycket). Av kommittén föreslagna särskilda föreskrifter rörande näringsbidrag och sjukbidrag, enligt vilka näringsbidrag skulle kunna utgivas allenast i det fall, att dylikt bidrag utginge redan vid skadans yppande, samt sjukbidrag skulle

kunna avse sjukvård även åt den skadade själv, hava icke ansetts böra intagas i förevarande provisoriska författning. I avvaktan på riksförsäkringsanstaltens beslut rörande sjukpenning eller livränta skall familjebidragsnämnd äga fastställa provisoriskt familjebidrag, förutsatt att den skadade är helt arbetsoförmögen (4 §). Sådant provisoriskt familjebidrag bör, framhåller departementschefen, icke återkrävas, därest det, sedan riksförsäkringsanstaltens beslut meddelats, visar sig, att rätt till familjebidrag icke förelegat. Vid ansökan om familjebidrag skall fogas avskrift av riksförsäkringsanstaltens beslut eller, om provisoriskt bidrag sökes, bevis att anmälan till anstalten blivit gjord (5 §). Familjebidragsnämnd, som bifallit ansökan om bidrag, skall göra anmälan härom till riksförsäkringsanstalten, som har att delgiva nämnden sitt beslut (6 §).

Krigsfamiljebidragsförordningen äger tillämpning jämväl å icke värnpliktiga, vilka avlönas enligt samma grunder som de värnpliktiga, ävensom i mån av Kungl. Maj:ts beslut å viss annan personal vid krigsmakten. Med hänsyn härtill har i departementsförslaget föreskrivits, dels att de föreslagna bestämmelserna rörande värnpliktiga skola äga motsvarande tillämpning å annan personal, som under tjänstgöringen omfattas av krigsfamiljebidragsförordningen, dels ock att Kungl. Maj:t i övrigt äger föreskriva, att de föreslagna stadgandena, med eventuellt påkallade inskränkningar, skola tillämpas å annan personal vid krigsmakten, som tjänstgör under tid, då värnpliktiga äro inkallade för krigstjänstgöring (7 §).

I förslaget intagna bestämmelser rörande utfärdandet av tillämpningsföreskrifter m. m. (8 §) ansluta sig till vad som gäller med avseende å krigsfamiljebidragsförordningen.

Den föreslagna förordningen har ansetts böra träda i kraft den 1 juli 1941 och äga tillämpning även beträffande kroppsskada, som yppats dessförinnan. För tid, varunder bidrag utgått enligt kungörelsen den 23 juli 1940 med provisoriska bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, har bidrag enligt den föreslagna förordningen dock ej ansetts böra utgå. Nämnda kungörelse skulle från de nya bestämmelsernas ikraftträdande upphöra att gälla. Bidrag, som dessförinnan fastställts enligt kungörelsen, har emellertid synts böra utgå, intill dess högre bidrag enligt den föreslagna förordningen eventuellt blivit bestämt. Genom en föreskrift härom skulle undvikas, att den som redan tillerkänts bidrag enligt kungörelsen går miste om bidraget eller får detta nedsatt på grund av de nya bestämmelserna om behovsprövning och begränsning av bidragsrätten till tid, då arbetsförmågan är nedsatt med minst hälften.

Föredragande departementschefen har i förevarande sammanhang anfört följande:

Vinner det författningsförslag, för vilket jag nu redogjort, bifall, torde ävägbringas en i huvudsak tillfredsställande provisorisk förbättring av ersättningarna till familjeförsörjare, som drabbas av kroppsskada under krigstjänstgöring. Vid övervägande av frågan om en förbättring jämväl av efterlevandeersättningarna har jag kommit till den uppfattningen, att generella bestämmelser i detta syfte skulle bliva av alltför komplicerad natur för att böra intagas i en provisorisk författning. Behov av en förbättring av efterlevandeersättningarna torde emellertid förefinnas i sådana fall, där den avlidne efterlämnar anhöriga i svag ekonomisk ställning. Då antalet dylika fall icke torde vara större, än att varje särskilt fall kan bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning, synes det lämpligt, att förslag förelägges riksdagen om betydande för Kungl. Maj:t att, tills vidare i avvaktan på utfärdandet av erforderliga bestämmelser, tilldela efterlevande efter person, som avlidit till

följd av skada under krigstjänsgöring, tillägg å författningsenligt utgående ersättning med belopp, högst motsvarande skillnaden mellan sagda ersättning och efterlevandepension enligt sociala försvarsberedskapskommitténs förslag till krigspensionsförordning.

II. Ersättning för kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

Departementschefen har anfört, att det med hänsyn till den anslutning hemvärdet numera vunnit ej synes vara lämpligt att, såsom för närvarande är fallet, varje uppkommande fråga om ersättning för kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring, skall förutsätta beslut av Kungl. Maj:t. Rätten till ersättning för dylika skador torde därför böra direkt regleras i författning.

Såväl enligt ett av riksförsäkringsanstalten i samband med hemvärnsorganisationens upprättande avgivet förslag som enligt sociala försvarsberedskapskommitténs sedermera avgivna förslag till bestämmelser i ämnet skulle ersättningarna utgå efter de i militärsättningsförordningen angivna grunderna. I sak avvika de två förslagen emellertid från varandra i fråga om den årliga arbetsförtjänst, som skall läggas till grund för ersättningarnas storlek. Under det att enligt förstnämnda förslag hemvärnsmännen i ifrågasvarande avseende skulle jämföras med de värnpliktiga och nämnda arbetsförtjänst sålunda antagas utgöra ett visst på förhand fastslaget belopp, borde enligt kommitténs mening hemvärnsmännen närmast likställas med de i militärsättningsförordningen avsedda fast anställda och hänsyn sålunda tagas till vederbörandes verkliga arbetsinkomst. Det kan visserligen, framhåller departementschefen, synas orättvist, att — såsom kommitténs förslag medför — hemvärnsmännen skola kunna erhålla högre ersättningar än de värnpliktiga. Men å andra sidan finner departementschefen det ej vara tilltalande, att den som vid sidan av sitt civila arbete frivilligt fullgör hemvärnstjänstgöring och därunder skadas, skall erhålla lägre ersättning, än om skadan uppkommit genom olycksfall i arbete. Riksförsäkringsanstaltens förslag erbjuder visserligen ur administrativ synpunkt den fördelen, att vid ersättningarnas bestämmande utredning icke erfordras rörande den verkliga arbetsinkomsten. Denna omständighet lär enligt departementschefens mening dock ej få vara avgörande. Departementschefen har alltså anslutit sig till kommitténs förslag, att hemvärnsmännen i förevarande hänseende skola jämföras med de vid försvarsväsendet fast anställda. Mot en av kommittén — i betraktande av hemvärnspersonalens värdefulla, på frivillighetens grund vilande insats för rikets försvarsberedskap — föreslagen särbestämmelse, att livränta dock icke skall utgå efter lägre arbetsförtjänst än lägsta arbetsförtjänsten för värnpliktiga, 1,764 kronor, har intet syntts vara att erinra.

Enligt kommitténs förslag skulle å ersättningarna göras avdrag icke blott — såsom enligt militärsättningsförordningen — för sådana i annan ordning utgående, av staten bekostade förmåner, vilka helt eller delvis utgöra understöd på grund av olycksfallet eller sjukdomen, utan även för under-

stöd, som utgått på grund av den skadades eller sjukas anställning i kommunal eller enskild tjänst. Avdrag för förmåner av sistnämnda slag skulle ske även enligt den av kommittén föreslagna krigspensionsförordningen. Det har emellertid icke syntts vara lämpligt att i detta sammanhang — innan slutlig ståndpunkt tagits till motsvarande bestämmelser i sistnämnda författningsförslag — göra avsteg från militärsättningsförordningens avdragsregler. Emellertid har möjlighet till avdrag för sist omnämnda förmåner ansetts böra hållas öppen beträffande ersättningar, som komma att fastställas, innan sådan slutlig ståndpunkt tagits.

Bestämmelser om ersättning åt hemvärnspersonalen hava upptagits i ett på grundval av kommitténs förslag utarbetat förslag till *förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring*.

Enligt 1 § första stycket departementsförslaget — vilket avfattats efter förebild av 1 § första stycket militärsättningsförordningen — skall ersättning av allmänna medel utgivas, där hemvärnsman (reservhemvärnsman) under hemvärnstjänstgöring å tid, då riket icke befinner sig i krig, skadas till följd av olycksfall eller annorledes under dylik tjänstgöring ådrager sig sjukdom. Då jämväl hemvärnskretsbefälhavare och hemvärnsområdesbefälhavare — å vilka ersättningsbestämmelserna givetvis böra vara tillämpliga — torde få anses vara hemvärnsmän i detta ords vidsträcktare bemärkelse, har det icke ansetts erforderligt att i författningstexten särskilt angiva nämnda befälhavare.

Det har syntts vara skäligt, att hemvärnsmännen erhålla rätt till ersättning icke blott för skador, uppkomna under sådan tjänstgöring, som de enligt gällande bestämmelser äro skyldiga att fullgöra, utan även för skador, ådragna under frivillig tjänstgöring. Såsom villkor för rätt till ersättning i sistnämnda fall har dock ansetts böra gälla, att tjänstgöringen skall vara anordnad av vederbörligt befäl. En i enlighet med det anförda avfattad bestämmelse om vad som i förevarande avseende förstås med hemvärnstjänstgöring har intagits i 1 § andra stycket departementsförslaget. I överensstämmelse med vad som gäller enligt militärsättningsförordningen har ersättning funnits böra utgivas även för sådana olycksfallsskador och sjukdomar, som ådragits under färd till eller från tjänstgöringsstället, där färden föranletts av och stått i omedelbart samband med tjänstgöringen. Ett stadgande av denna innebörd har upptagits i andra punkten av nyssnämnda stycke.

Enligt 1 § tredje stycket departementsförslaget skall — där ej annat följer av förslagets bestämmelser — ersättning utgå i enlighet med vad i militärsättningsförordningen är stadgat om ersättning till vid försvarsväsendet fast anställda.

I 2 § har intagits en föreskrift därom, att sjukdom, som ej förorsakats av olycksfall, skall anses ådragen under hemvärnstjänstgöring, därest tjänstgöringen skäligen kan antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen.

Förut omnämnda särbestämmelse rörande arbetsförtjänstens beräkning vid bestämmande av livränta återfinnes i 3 §.

4 § innehåller bestämmelser om anmälningsskyldighet rörande inträffade olycksfall och sjukdomar. Erforderliga föreskrifter om formulär för anmälan och om läkarintyg torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. Då hemvärnsman på grund av frivillig försäkring för olycksfall utom arbete kan vara berättigad till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen eller fiskareförsäkringsförordningen, har i 5 § föreskrivits, att ersättning enligt förslaget icke skall utgå i den mån motsvarande ersättning utgives enligt nyssnämnda författningar. I 6 §

har stadgats förbehåll beträffande avdrag för understöd på grund av den skadades eller sjukas anställning i kommunal eller enskild tjänst. 7 § innehåller bestämmelser om att Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, äger meddela erforderliga tillämpningsföreskrifter.

Den föreslagna förordningen har ansetts böra träda i kraft den 1 juli 1941 och — om och i den mån Kungl. Maj:t det beslutar — äga tillämpning även i fråga om olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats dessförinnan.

III. Ersättning för kroppsskada, ådragen under tjänstgöring vid luftskyddet m. m.

Enligt förslaget till *förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring vid luftskyddet eller under luftskyddsövning*, skall ersättning av allmänna medel utgivas, där någon å tid, då riket icke befinner sig i krig, under fullgörande av tjänstgöring vid luftskyddet eller under deltagande i luftskyddsövning skadas till följd av olycksfall eller ådrager sig yrkes-sjukdom.

Med hänsyn till angelägenheten av att den frivilliga utbildningen icke motverkas på grund av avsaknad av bestämmelser om ersättning för därunder uppkommande skador, har det syntts vara lämpligt, att ersättning för sådana skador kommer att utgå.

Med uttrycket tjänstgöring vid luftskyddet avses i första hand luftskydds-tjänst och sådant arbete för luftskyddet, varom förmåles i 9—11 §§ lagen om förfoganderätt för luftskyddets behov. Därtill synes departementschefen emellertid också vara att hänföra tjänstgöring, som förrättas av luftskyddschefer och annat befäl, som icke uttagits enligt bestämmelserna i nyssnämnda lag.

Enligt kommitténs förslag skulle ersättning utgå såväl för skador, försakade av olycksfall, som för sjukdomar. Den tjänstgöring och de övningar, som förekomma under fredstid, hava dock i allmänhet ej syntts vara av beskaffenhet att motivera bestämmelser om ersättning av allmänna medel för andra sjukdomar än sådana, som omfattas av yrkessjukdomsförsäkringslagen. För den personal, som uttages till stadigvarande tjänstgöring vid det allmänna luftskyddet, har dock rätt till vidsträcktare ersättning för sjukdom ansetts vara befogad. Bestämmelser härom hava dock ej upptagits i förevarande för fredsförhållanden avsedda författning. Med hänsyn härtill har föreskrivits, att i avseende å ersättning enligt departementsförslaget bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkringslagen i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse.

Beträffande övriga bestämmelser i förslaget må omnämnas, att med olycksfall, som drabbar någon under tjänstgöringen eller övningen, i 1 § andra stycket likställts olycksfall vid färd till eller från platsen för tjänstgöringen eller övningen, där färden föranledes av och står i omedelbart samband med tjänstgöringen eller övningen.

I 3 § första stycket departementsförslaget har intagits stadgande därom, att å ersättningen enligt förslaget skall — med tillämpning av 11 § olycksfallsförsäkringslagen — göras avdrag för understöd, som eljest utgår av stats-

medel på grund av olycksfallet eller yrkessjukdomen. Stadgandet innebär, att avdrag skall ske för samma förmåner, vilka skola föranleda avdrag enligt militärsättningsförordningen och departementsförslaget till förordning om ersättning åt hemvärnsmän. Andra stycket i 3 § — vilket innehåller förbehåll om avdrag för förmåner på grund av anställning i kommunal eller enskild tjänst — överensstämmer med 6 § i sistnämnda författningsförslag.

Liksom hemvärnsförordningen har nu ifrågavarande förordning ansetts böra träda i kraft den 1 juli 1941, samt om och i den mån Kungl. Maj:t det beslutar, äga tillämpning jämväl å olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före nämnda dag.

IV. Ändring av 31 § sjukkasseförordningen.

I enlighet med vad sociala beredskapskommittén föreslagit har en reglering av förhållandet mellan sjukpenning från erkänd sjukkasse och de föreslagna ersättningarna i anledning av skador, uppkomna under hemvärnstjänstgöring samt tjänstgöring vid luftskyddet och under luftskyddsövning, ansetts böra ske på samma sätt som skett beträffande förhållandet mellan sådan sjukpenning samt ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen, yrkessjukdomsförsäkringslagen och militärsättningsförordningen. Ändring erfordras därför i 31 § andra stycket. I samband härmed har en jämkning av formell natur ansetts böra vidtagas i första stycket. På grundval av kommitténs förslag har därför inom socialdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändrad lydelse av 31 § förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor.*

Anslagsfrågor.

Statsverkets kostnader för de föreslagna familjebidragen hava synts böra bestridas i samma ordning som bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen.

Tilläggsersättningarna å efterlevandelivräntor ävensom ersättningar till hemvärnspersonal hava synts böra belasta det under tolfte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.*

Vad slutligen angår kostnaderna för ersättningar till luftskyddspersonal m. fl. skulle dessa bestridas från det under tolfte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.*

Förhöjning av anslagen för nästa budgetår har icke ansetts erforderlig.

Utskottets yttrande.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, har i förevarande proposition framlagts förslag om utfärdande av *dels* provisoriska bestämmelser rörande familjebidrag till värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, *dels ock* föreskrifter rörande ersättning i anledning av kroppsskada,

ådragen under hemvärnstjänstgöring, under tjänstgöring vid luftskyddet eller under luftskyddsövning. I samband härmed skulle viss ändring vidtagas i gällande förordning om erkända sjukassor. Tillika har i propositionen föreslagits, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare tilldela efterlevande efter dem, som avlidit till följd av skada under krigstjänstgöring, tillägg å författningsenligt utgående ersättning enligt närmare angivna grunder.

På de skäl, som av departementschefen anförts till stöd för förslaget om utfärdande av provisoriska föreskrifter rörande familjebidrag till värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, finner sig utskottet böra tillstyrka bifall till förslaget i denna del. Förslaget synes utskottet innebära en i stort sett tillfredsställande förbättring av ersättningarna till familjeförsörjare, som drabbas av kroppsskada under militär beredskapstjänstgöring. Likaså tillstyrker utskottet, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att tills vidare, i avvaktan på utfärdandet av erforderliga bestämmelser, tilldela efterlevande efter person, som avlidit till följd av skada under dylik tjänstgöring, tillägg å författningsenligt utgående ersättning. Såsom i propositionen förutsatts, synes detta tillägg böra bestämmas att utgå med belopp, högst motsvarande skillnaden mellan den författningsenligt utgående ersättningen och den efterlevandepension, som skulle utgå enligt av sociala försvarsberedskapskommittén framlagt förslag till krigspensionsförordning.

De i propositionen föreslagna reglerna om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring, hava ej givit utskottet anledning till annan erinran än att 4 § av förslaget till förordning i ämnet synes böra underkastas en mindre jämkning. Enligt nämnda paragraf skall det ankomma på vederbörande hemvärnsområdesbefälhavare att, där olycksfall eller sjukdom medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt förordningen, därom göra anmälan till riksförsäkringsanstalten. Emellertid kan det icke anses lämpligt, att därest hemvärnskretsbefälhavare drabbas av olycksfall eller sjukdom, dylik anmälan avgives av den honom underställda hemvärnsområdesbefälhavaren. För sådant fall torde anmälningskyldigheten böra åläggas vederbörande inskrivningsbefälhavare. I enlighet härmed har utskottet vidtagit viss omformulering av berörda författningsrum.

Kungl. Maj:ts förslag till förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring vid luftskyddet m. m. har icke föranlett någon erinran från utskottets sida. Likaledes biträder utskottet den föreslagna ändringen av sjukasseförordningen.

Åberopande det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må
dels antaga förordningar om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring, om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen un-

der tjänstgöring vid luftskyddet eller under luftskyddsövning, samt angående ändrad lydelse av 31 § förordningen den 26 maj 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor, samtliga förordningar med de lydelse härvid fogade *Bilaga* utvisar, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare tilldela efterlevande efter dem, som avlidit till följd av skada under krigstjänstgöring, tillägg å författningsenligt utgående ersättning enligt i propositionen angivna grunder.

Stockholm den 17 juni 1941.

På bankoutskottets vägnar:

BJ. HOLMGREN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerberg**, *Berling**, *Nordborg**, *Sandén*, *Friggeråker*, *Nilsson i Mölndal**, *von Horn** och *Albertsson*;

från andra kammaren: herrar *Holmgren*, *Paulsen*, *Andersson i Falkenberg*, *Gustavson i Västerås**, *Andersson i Munkaljungby*, *Eriksson i Sandby**, *Mattsson* och *Ericsson i Åtvidaberg**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Förslag

till

Förordning om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har värnpliktig under tjänstgöring, varunder krigsfamiljebidragsförordningen den 17 april 1940 (nr 223) varit å honom tillämplig, drabbats av kroppsskada, som föranleder rätt till ersättning enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, må till honom kunna tills vidare utgå familjebidrag.

2 §.

Familjebidrag må utgå för tid, varunder den värnpliktige på grund av kroppsskadan enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, är berättigad till sjukpenning eller livränta, motsvarande förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst hälften; och skall rörande bidraget, där ej annat följer av vad nedan föreskrives, vad som är stadgat angående familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

För tid, varunder den värnpliktige är berättigad till livränta, må annat familjebidrag än familjepening icke utgå.

3 §.

Familjepening skall i sin helhet utgå efter behovsprövning.

Familjepening för hustru eller annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem, må utgå med högst de belopp, som angivas i kolumn 3 av den för familjepening enligt krigsfamiljebidragsförordningen gällande tariffen.

Annat familjebidrag än sjukbidrag och begravningsbidrag må ej bestämmas till högre belopp än som tillhoppa med utgående sjukpenning eller livränta motsvarar gängse arbetsinkomst för en person i den värnpliktiges vanliga yrke eller verksamhet.

4 §.

I avvaktan på beslut av riksförsäkringsanstalten rörande den värnpliktige tillkommande sjukpenning eller livränta må familjebidragsnämnd, därest den värnpliktige är på grund av kroppsskadan oförmögen till arbete, genom provisoriskt beslut tillerkänna honom familjebidrag för viss tid.

5 §.

Ansökan om familjebidrag skall göras hos vederbörande familjebidragsnämnd enligt formulär, som fastställts för ansökan om familjebidrag enligt

krigsfamiljebidragsförordningen; och skall vid ansökan fogas avskrift av riksförsäkringsanstaltens beslut angående sjukpenning eller livränta, eller, där ansökan avser provisoriskt familjebidrag, bevis att anmälan, som avses i 15 eller 24 § förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, blivit gjord.

6 §.

Bifalles ansökan om familjebidrag enligt denna förordning, skall familjebidragsnämnden ofördröjligen hos riksförsäkringsanstalten anmäla, att familjebidrag fastställts för den värnpliktige.

Meddelar riksförsäkringsanstalten beslut beträffande sjukpenning eller livränta åt värnpliktig, för vilken anmälan gjorts enligt vad i första stycket sägs, skall meddelande därom genast översändas till den familjebidragsnämnd, som gjort anmälan.

7 §.

Vad i denna förordning stadgas om värnpliktig skall äga motsvarande tillämpning beträffande annan, som under militärtjänstgöring, varunder krigsfamiljebidragsförordningen varit å honom tillämplig, drabbats av kroppsskada, medförande rätt till ersättning enligt förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, eller lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Konungen äger med avseende å annat fall än i första stycket sägs föreskriva, att i denna förordning meddelade bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktig skola, med de inskränkningar som må finnas påkallade, äga motsvarande tillämpning å annan personal vid krigsmakten, som drabbats av kroppsskada under tjänstgöring å tid, då värnpliktiga varit inkallade jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen.

8 §.

Konungen äger meddela närmare bestämmelser med avseende å tillämpningen av denna förordning samt därjämte uppdraga åt viss myndighet att i särskilda hänseenden utfärda sådana bestämmelser ävensom anvisningar rörande förordningens tillämpning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1941. Förordningen må tillämpas även beträffande kroppsskada, som yppats före sagda dag; dock att bidrag ej må utgå för tid, varunder bidrag utgått enligt kungörelsen den 23 juli 1940 (nr 730) med provisoriska bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada. Nämnda kungörelse skall från och med förstnämnda dag upphöra att gälla; enligt kungörelsen fastställt bidrag må likväl utgivas, intill dess högre bidrag enligt denna förordning må varda bestämt.

Förslag

till

Förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Varder hemvärnsman (reservhemvärnsman) under hemvärnstjänstgöring å tid, då riket icke befinner sig i krig, skadad till följd av olycksfall eller ådrager han sig annorledes under dylik tjänstgöring sjukdom, skall ersättning av allmänna medel utgivas i den ordning nedan stadgas.

Med hemvärnstjänstgöring avses i denna förordning dels tjänstgöring, som hemvärnsman (reservhemvärnsman) enligt gällande bestämmelser är skyldig att fullgöra, dels ock av vederbörligt hemvärnsbefäl anordnad frivillig tjänstgöring. I tjänstgöringen inbegripes sådan färd till och från tjänstgöringsstället, som föranledes av och står i omedelbart samband med tjänstgöringen.

Ersättning enligt denna förordning skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, utgå i enlighet med de bestämmelser, som i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, äro meddelade om ersättning till de i sistnämnda förordning avsedda, vid försvarsväsendet fast anställda.

2 §.

Sjukdom, som icke förorsakats av olycksfall, skall anses ådragen under hemvärnstjänstgöring, därest tjänstgöringen skäligen kan antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen.

3 §.

Vid bestämmande av livränta enligt denna förordning må den årliga arbetsförtjänsten icke beräknas till lägre belopp än ettusensjuhundrasextiofyra kronor.

4 §.

Där olycksfall eller sjukdom medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt denna förordning, skall, då fråga är om hemvärnskretsbefälhavare, vederbörande inskrivningsbefälhavare men eljest vederbörande hemvärnsområdesbefälhavare, sedan han från den skadade eller sjuke eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet eller sjukdomen, därom ofördröjligen avgiva skriftlig anmälan till riksförsäkringsanstalten. Närmare bestämmelser rörande sådan anmälan meddelas av Konungen.

5 §.

Ersättning enligt denna förordning i anledning av olycksfall utgår ej i den mån motsvarande ersättning utgives enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete eller förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

6 §.

Ersättningstagare skall vara underkastad de bestämmelser rörande avdrag å tillerkänd ersättning, som må varda stadgade för det fall, att motsvarande ersättning utgår på grund av den skadades eller sjukens anställning i kommunal eller enskild tjänst.

7 §.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för denna förordnings tillämpning, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1941. I fråga om olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före nämnda dag skall förordningen äga tillämpning om och i den mån Konungen det beslutar.

F ö r s l a g

till

Förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring vid luftskyddet eller under luftskyddsövning.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Där någon å tid, då riket icke befinner sig i krig, under fullgörande av tjänstgöring vid luftskyddet eller under deltagande i luftskyddsövning skadas till följd av olycksfall eller ådrager sig yrkessjukdom, som avses i lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar, skall ersättning av allmänna medel utgivas i den ordning nedan stadgas.

Med olycksfall, som i första stycket sägs, likställes olycksfall vid färd till eller från platsen för tjänstgöringen eller övningen, där färden föranledes av och står i omedelbart samband med tjänstgöringen eller övningen.

Ersättning enligt denna förordning skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, utgå i enlighet med bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete och lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Ersättningen bestämmas av riksförsäkringsanstalten, i den mån ej för vissa fall jämlikt 6 och 7 §§ lagen om försäkring för olycksfall i arbetet beslutanderätten tillkommer försäkringsrådet. Beträffande försäkringsrådets behandling av ärenden, varmed försäkringsrådet har att taga befattning, skall gälla vad i 6 § lagen den 29 juni 1917 om försäkringsrådet stadgas i fråga om där omförmälda ärenden.

2 §.

Den skadade eller sjuke är skyldig att underkasta sig vård eller föreskrift av läkare, som vederbörande luftskyddsbefäl eller riksförsäkringsanstalten må tillkalla.

3 §.

Är den skadade eller sjuke berättigad att vid skada till följd av olycksfall eller vid yrkessjukdom av statsmedel erhålla avlöning, pension eller annan

ersättning, som icke avses i denna förordning, men som helt eller delvis utgör understöd på grund av olycksfallet eller yrkessjukdomen, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning, som understödes med statsmedel, skall i fråga om avdrag från ersättningen enligt denna förordning i tillämpliga delar gälla vad i 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete stadgas angående avdrag för understöd, som av arbetsgivare utgives eller bekostas.

Ersättningstagare skall vara underkastad de bestämmelser rörande avdrag å tillerkänd ersättning, som må varda stadgade för det fall, att motsvarande ersättning utgår på grund av den skadades eller sjukas anställning i kommunal eller enskild tjänst.

4 §.

Där olycksfall eller sjukdom medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt denna förordning, skall vederbörande luftskyddschef, sedan han från den skadade eller sjuke eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet eller sjukdomen, därom ofördröjligen avgiva skriftlig anmälan till riksförsäkringsanstalten. Närmare bestämmelser rörande sådan anmälan meddelas av Konungen.

5 §.

Ersättning enligt denna förordning utgår ej i den mån motsvarande ersättning i anledning av olycksfallet eller yrkessjukdomen utgives enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

6 §.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för denna förordnings tillämpning, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1941. I fråga om olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före nämnda dag skall förordningen äga tillämpning om och i den mån Konungen det beslutar.

F ö r s l a g

till

Förordning angående ändrad lydelse av 31 § förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor.

Härigenom förordnas, att 31 § förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor skall erhålla följande ändrade lydelse:

31 §.

I erkänd sjukkassas stadgar må bestämmas, att för sjukdomsfall, vid vilket den sjuke jämlikt lag eller författning eller på grund av utfästelse är berättigad att av annan erhålla avlöning eller annan ersättning eller vård, som ej utgör fattigvård, sjukhjälp ej skall utgå eller rätten därtill vara på visst

sätt begränsad. Dock må ej föreskrivas begränsning i rätten till sjukhjälp under den i 29 § sista stycket stadgade sjukhjälpstid på grund av att den sjuke må vara berättigad till pension enligt lagen om folkpensionering eller understöd enligt förordningen om invalidunderstöd.

Vid sjukdom, därför den sjuke är berättigad att erhålla ersättning jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller enligt gällande bestämmelser om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (hemvärnstjänstgöring), tjänstgöring vid luftskyddet eller luftskyddsövning, må sjukpenning från erkänd sjukkasse utgivas med högst det belopp för dag räknat, varmed den sjukpenning han tillförsäkrat sig från kassan överstiger den ersättning för dag räknat, vartill han sålunda är berättigad.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1941.